

Şuşada tarix, həm də poeziya danışır

2022-ci ilin 14-15 iyul tarixlərində milli mədəniyyətimizin beşiyi, Qarabağın tacı, İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı, Qafqazın konservatoriyası adlandırılan qədim Şuşa şəhərində Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Nazirliyi və Yazıçılar Birliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən II Vaqif Poeziya Günləri 40 illik ənənənin işğaldan azad edilən torpaqlara qayıtması idi. Şuşa azad edildikdən sonra ikinci dəfə Vaqifin poeziyası öz yurdunda səsləndi, şeirləri Şuşanın dumanlı dağlarında əks-səda verdi.

(davamı 14-cü səhifədə)

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Poeziya xalqın, yurdun tarixini özündə əks etdirən söz sənətidir. Azərbaycan ədəbiyyatında sözə, söz sənətinə xüsusi qiymət verilir. Hələ XVI əsrdə yaşayıb-yaradan dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Məhəmməd Füzuli "Söz" qəzəlində sözün müqəddəsliyini belə ifadə etdi:

*"Xazini-gəncineyi-əsrardır,
hərdəm çəkər,
Riştəyi-izharə min-min
gövhəri-əsrar söz".*

Füzuli burada sözü daxili aləmin dərinliklərində gizlənən xəzinənin açarı adlandırır. Söz təbiətin səsi, qəlbin pıçıltısı, kainatın sirridir. Hər dəfə şair söz xəzinəsinə əl atdıqda, sanki qaranlıq deryadan nur saçan gövhərlərə toxunur. Bu gövhərlər məna, duyğu, hikmətdir. Yəni söz elə bir xəzinədir ki, içi sirrlə, qızıl kimi parlayan düşüncələrlə doludur. Və xəzinənin sahibi şairdir.

Azərbaycan poeziyasının inkişafında Məhəmməd Füzuli klassik divan ədəbiyyatının zirvəsi kimi qiymətləndirilir. Onun əsərlərində söz həm fəlsəfi dərinlik, həm də bədii-estetik zənginlik daşıyır. XVIII əsrdə milli ədəbiyyatımızda dərin iz qoyan şair, siyasi və ictimai xadim, Qarabağ xanı İbrahimxəlil xan Cavanşirin baş vəziri Molla Pənah Vaqif poeziyası bu ənənəyə yeni nəfəs gətirmiş, poeziyanın ifadə tərzinin xalqın gündəlik danışq dili və həyatı ilə əlaqəsini gücləndirmişdir. Vaqifin yaradıcılığı divan ədəbiyyatının zərifliyini qoruyub saxlamış, eyni zamanda sadə dillə dövrün sosial reallıqlarını, ülvı hissləri əsərlərində ustalıqla qələmə almışdır. Füzuli ilə Vaqifi müqayisə etmək Azərbaycan poeziyasının ənənə ilə müasirlik, zəngin simvolizm ilə xalq realizmi arasında körpünü görmək deməkdir. Azərbaycan poeziyası belə harmoniyanın sayəsində həm klassik irsə sadıq qalıb, həm də yenilənib. Bu kontekstdə

Vaqif poeziya günləri böyük şairin yaradıcılığını anlamaq, sözün dərinliyini təcəssüm etdirən əsərlərini qiymətləndirmək, həm də ona dilimizin, ədəbiyyatımızın və mədəniyyətimizin inkişafına töhfə vermək, sözün gücünü gələcək nəsillərə çatdırmaq baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Vaqif poeziya günləri söz xəzinəmizin müqəddəsliyini bir daha təsdiqləyir, bizi sözün dəyərini birgə yaşamağa çağırır. Zəfər soraqlı illərin sevinc dolu günlərində yenidən keçirilən Vaqif Poeziya Günləri bu dəfə tarixə sadəcə ədəbi hadisə kimi deyil, həm də mədəni yaddaşın bərpası, milli kimliyin təntənəsi kimi yazıldı. "Qarabağ" mehmanxanasının qarşısında təşkil edilən kitab sərgisi ilə başlanan poeziya gecəsi azadlığa, dirçəlişə və zəfərə həsr olunmuş mərasimə çevrildi.

Bu əlamətdar günün ən parlaq məqamlarından biri isə Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Poeziya Günlərinin rəsmi açılışında iştirakı oldu. Dövlət başçısının açılışda söylədiyi fikirlər zaman və məkanın, tarixin və taleyin qəribə və dərin mənalarnı üzə çıxardı:

"Əziz dostlar, təxminən 40 il bundan əvvəl, bax, bu yerdə atam durmuşdu, mən isə o tərəfdə durmuşdum. Şaxtalı-qarlı havada Vaqifin məqbərəsinin açılışı idi. Ondan sonra 1982-ci il iyulun 29-da atamla bərabər ikinci dəfə Şuşaya gəlmişdim. O vaxt Vaqif Poeziya Günləri keçirilirdi. Bu gün isə ikinci dəfə Vaqifin məqbərəsinin açılışını biz qeyd edirik. Vaqif Poeziya Günləri keçirilərkən atamın 59 yaşı var idi. Bu gün mənim 59 yaşım var. Bəziləri hesab edə bilər ki, bu, təsadüfdür. Ancaq mən hesab edirəm ki, burada böyük rəmzi məna var, tarix təkrarlanır. Azərbaycan tarixinin qara səhifəsi artıq arxada qaldı və biz yenidən nəfəs almağa başlamışیق".

Vaqif Poeziya Günlərinin ənənəsinin təməlinə isə məhz ümummilli lider Heydər

Əliyevin uzaqgörənliyi və milli-mədəni irsə bağlılığı dayanır. 1967-ci ildə Şuşada olarkən Molla Pənah Vaqifin məzarını ziyarət etmək istəyən, amma onu tapa bilməyən Ulu Öndər Heydər Əliyevin göstərişi ilə şairin məzarı tapılmış və abidənin bərpasına başlanmışdı. Şuşa şəhərinin Cıdır düzünə yaxın ərazisində yerləşən Molla Pənah Vaqifin məqbərəsi 1982-ci ilin yanvar ayında inşa olundu. Abidənin açılışı qarlı və şaxtalı hava şəraitində reallaşdı. Həmin dövrdə Şuşa "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti"nin inzibati tərkib hissəsi idi və ermənilər şəhərin onlara aid olduğunu iddia edirdilər. Xatırladaq ki, Molla Pənah Vaqif Azərbaycan ədəbiyyatının önəmli nümayəndəsi olmaqla yanaşı, həm də Qarabağ xanlığının vəziri kimi siyasi-hüquqi mövqeyə malik idi. Sovet dövrünün sərt ideoloji mühitində xanlıqlar feodal quruluşun geridə qalmış forması kimi qiymətləndirilirdi və buna uyğun olaraq tarixi təhriflər aparılırdı. Lakin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi iradəsi və mədəni siyasət strategiyası nəticəsində məqbərə inşa edilərək Şuşanın Azərbaycan şəhəri olduğunu bir daha təsdiqlədi. 1982-ci ilin yayında Şuşada ilk dəfə Vaqif Poeziya Günlərinin keçirilməsi qərara alındı və bu tədbir 1991-ci ilə qədər ənənəvi olaraq hər il avqust ayında təşkil olundu. Poeziya Günləri Qazax şəhərindən başlayaraq Şuşanın Cıdır düzündə yekunlaşır və milli-mədəni irsin təbliği ilə yanaşı, Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafına mühüm töhfələr verirdi.

1992-ci ildə erməni işğalı zamanı Vaqif Poeziya Günlərinin keçirilməsi də dayandı, məqbərə yerlə-yeksan edildi, tariximizin və mədəniyyətimizin nişanələri düşmənin vandallığına tuş gəldi. 30 ilə yaxın xalqımız el-oba həsrəti ilə qovruldu, bir gün qayıtmaq ümidi ilə yaşadı. O gün gəldi. 2020-ci ildə İkinci Qarabağ müharibəsi torpaqlarımız düşmənin tapdağından azad edildi. Şuşa çal-çağırılı günlərinə qayıtdı.

Qədim Şuşanın bərpası istiqamətində həyata keçirilən kompleks tədbirlər çərçivəsində şəhərin baş planı hazırlandı, Molla Pənah Vaqifin büstü və muzey-məqbərə kompleksi tarixi-orijinal görkəminə uyğun şəkildə bərpa olundu. Eyni zamanda, Azərbaycanın musiqi və mədəniyyət tarixində mühüm yer tutan Bülbülün ev-muzeyi yenidən fəaliyyətə başladı, Üzeyir Hacıbəyovun heykəlinin açılışı baş tutdu. Mədəni suverenliyimizin və milli kimliyimizin simvoluna çevrilən "Xarıbülbül" musiqi festivalı da uzun fasilədən sonra yenidən keçirildi. 12 may 2021-ci il tarixində doğma Şuşada "Qarabağ" şikəstəsinin səsləndirilməsi ilə festivalın rəsmi açılışı elan edildi və bununla da Şuşa yenidən öz mədəni missiyasını yerinə yetirməyə başladı. Prosesin davamı olaraq 2021-ci il 29 avqust tarixində klassik poeziyamızın simvolu olan Vaqif Poeziya Günləri bərpa edildi, Şuşa bir daha ədəbi-mədəni həyatın mərkəzinə çevrildi.

**Fidan ƏLİYEVA,
"Respublika".**